

Dosarul nr. 2ra-1391/2021

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. E.Culinca)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M.Anton, I.Secrieru, V.Cotorobai)

Î N C H E I E R E

06 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției și de Toporovschi Semion, reprezentat de avocatul Cireș Isae,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Toporovschi Semion împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din 01 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 9 martie 2020, Toporovschi Semion, reprezentat de avocatul Cireș Isae, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală prin care a solicitat repararea prejudiciului moral în sumă de 350000 lei, cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, la 16 octombrie 2013, în baza plângerii depuse de Pitica Eduard din 20 septembrie 2013, în privința lui a început urmărirea penală, cu o durată excesivă de până la 30 aprilie 2015, iar prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 28 decembrie 2015, Toporovschi Semion a fost condamnat în temeiul art. XXXXX, la 2 ani de închisoare, executarea pedepsei fiind suspendată în baza art. 90 din Codul penal, pentru o perioadă de probațiune de 1 an.

Totodată, a indicat că sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 28 decembrie 2015 a fost atacată cu apel de reclamantul/inculpat, precum și de părțile vătămate din dosarul penal, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 3 mai 2016, s-a respins apelul înaintat de Toporovschi Semion, fiind admise apelurile declarate de părțile vătămate, casată sentința primei instanțe în partea stabilirii pedepsei și pronunțată o nouă hotărâre, prin care Toporovschi Semion a fost condamnat în baza aceluiași articol, la 3 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semi-închis.

Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 31 ianuarie 2017, recursul suplimentar declarat de avocatul reclamantului

Toporovschi Semion a fost respins ca inadmisibil și admis recursul ordinar declarat de avocatul reclamantului, casată total decizia instanței de apel și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin urmare, la 28 septembrie 2017, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, au fost respinse ca nefondate apelurile declarate de părțile vătămate, admis apelul declarat de avocatul reclamantului, casată total sentința și pronunțată o nouă hotărâre privind modulul stabilit pentru prima instanță, prin care s-a dispus achitarea lui Toporovschi Semion de comiterea infracțiunii prevăzute de art. XXXXX, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Ulterior, prin decizia Curții Supreme de Justiție nr. XXXXX din 23 aprilie 2019, recursul ordinar declarat de procuror a fost respins ca inadmisibil, iar hotărârea judecătorească de achitare a devenit irevocabilă.

La fel s-a indicat în cererea de chemare în judecată că la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral suportat să fie luat în considerare faptul că, reclamantul a fost urmărit penal și judecat pentru o presupusă comitere a unei infracțiuni ce se pedepsește cu pedeapsă de până la 5 ani de închisoare, iar pe parcursul urmăririi penale, reclamantului i s-a încălcat dreptul la apărare, urmărirea penală nefiind efectuată complet, obiectiv și cercetate faptele multiaspectual.

Cu privire la acest aspect, a completat că, avocatul reclamantului, la data de 4 mai 2015, a depus o cerere organului de urmărire penală, prin care a solicitat efectuarea unui șir de măsuri procesuale, în rezultatul cărora urma să se stabilească împrejurări care aveau relevanță considerabilă în vederea emiterii unei soluții de reabilitare a reclamantului, și mai cu seamă, examinarea (expertizarea) conținutului unei discuții telefonice (pe suport de disc) ce atestă că plângerea depusă de acesta avea, de fapt, la bază date relevante și atestau în mod incontestabil că nu a existat intenția acestuia de a depune o plângere calomnioasă.

De asemenea a subliniat reclamantul că încălcări grave de procedură au fost admise și de către instanța care a examinat primele cereri de apel, încălcări ce au fost constatate de către Curtea Supremă de Justiție în decizia din 23 aprilie 2019, în special, încălcarea principiul egalității armelor; încălcarea art. 6 par. 1 CEDO – lipsa unei motivări eficiente a sentinței de condamnare.

A notat că la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, instanța de judecată urmează să i-a în considerare și durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată, învederând faptul că, procedurile penale împotriva reclamantului au fost excesive.

Astfel, urmărirea penală a durat de la data pornirii – 16 octombrie 2013 până la data finisării – 30 aprilie 2015, aproape 2 ani, iar, în instanțele de judecată cauza penală a fost examinată începând cu 15 mai 2015 până la 23 aprilie 2019 – 4 ani, în total procesul penal a durat 5 ani și 6 luni.

În opinia reclamantului, în cadrul examinării cauzei penale, i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, fapt constatat și de Curtea Supremă de Justiție în decizia din 23 aprilie 2019, inclusiv s-a adus atingere art. 6 alin. 1 CEDO și anume, prin condamnarea reclamantului la închisoare cu executarea pe un termen de 3 ani, fără lipsa unor probe suficiente și în baza unei hotărâri nemotivate și a art. 8 CEDO, și anume, prin încălcarea reputației persoanei în societate, prin

impunerea depunerii unei plângerii mincinoase, iar percepția creată prin sentința de condamnare a avut un efect negativ asupra persoanei. Totodată, pe toată durata procesului, prin acțiunile ilegale a organelor de urmărire penală și instanțelor de judecată, a trăit o stare permanentă de stres, neliniște și panică, cauzându-i-se un prejudiciu moral substanțial, determinat de situațiile de stres, frustrări și decepționări profunde, precum și crearea situațiilor de neliniște și disconfort, tulburări de gândire și exprimare, insomnie, palpitații cardiace puternice și oboseală generală.

Prin hotărârea din 27 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă parțial, fiind dispusă încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul reclamantului Toporovschi Semion, suma de 100000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor de judecată. În rest acțiunea a fost respinsă.

În motivarea soluției sale instanța de fond a reținut că reclamantului Toporovschi Semion, i-au fost cauzate suferința psihice, prin faptul că a fost atras la răspundere penală pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede inclusiv pedeapsa cu închisoarea pe un termen de până la 5 ani.

La fel, prima instanță a constatat că suferințele psihice suportate de reclamant se manifestă și prin faptul că acesta a fost atras la răspundere penală pentru acțiuni în care nu se întrunesc elementele infracțiunii, de altfel, în perioada începând cu 16 octombrie 2013, data începerii urmăririi penale și până la 23 aprilie 2019, când a fost achitat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. XXXXX din Codul penal, Toporovschi Semion a fost supus unor suferințe psihice, fiind pusă în pericol libertatea sa.

Cu referire la quantumul prejudiciului moral, instanța de fond a considerat că mărimea prejudiciului moral pretins de reclamant este unul exagerat, or, reieșind din natura drepturilor lezate, de caracterul și gravitatea suferințelor suportate, de statutul social al persoanei, instanța de fond a considerat că suma de 100000 lei, constituie o recompensă echitabilă, pentru prejudiciul moral suportat.

Prin decizia din 01 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-au admis apelurile declarate de Ministerul Justiției și de Procuratura Generală. S-a modificat hotărârea din 27 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și s-a micșorat quantumul prejudiciului moral încasat de la suma de 100000 de lei la suma de 20000 lei.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a invocat ca fiind corectă concluzia instanței de fond, privind întrunirea condițiilor de intervenire a răspunderii Statului pentru încălcarea drepturilor și libertăților lui Toporovschi Semion în cadrul procesului penal derulat în privința sa.

Cu toate acestea, instanța de apel a admis argumentele Ministerului Justiției și a Procuraturii ce se referă la caracterul excesiv al sumei, echivalent bănesc al prejudiciului moral, modificând soluția instanței de fond prin micșorarea sumei echivalentului bănesc al compensației prejudiciului moral cauzat, acordat în calitate de despăgubire pentru daunele morale cauzate.

Or, ceea ce a urmărit legiuitorul prin dispozițiile Legii nr. 1545 din 25.02.1998, a fost să fie acordate despăgubiri și persoanelor a căror nevinovăție a fost stabilită la finalizarea urmăririi penale sau a procesului penal, după ce au

suportat privări sau restrângeri de libertate, chiar dacă respectivele măsuri apăreau ca fiind justificate în lumina cercetărilor penale efectuate până la data adoptării lor, dar ca nefiind necesare în situația în care s-a stabilit nevinovăția persoanei urmărite penal, despăgubirile urmând a fi achitate de la Bugetul de stat.

Instanța de apel a considerat că quantumul compensației pentru prejudiciul moral cauzat reclamantului nu a fost corect determinat de instanța de fond, fiind unul net peste nivelul prejudiciului moral cauzat în coraport cu modul în care a derulat procedura penală, drepturilor și libertăților afectate, întinderea, perioada și durata acestor încălcări și limitări.

Or, la stabilirea quantumului prejudiciului moral instanța de fond nu a ținut cont de circumstanțele sus-descrie, cum nici de persoana reclamantului și starea socială a acestuia, nu a ținut cont de modul de percepere a reclamantului în societate în raport cu calitatea sa socială și gravitatea infracțiunii de comiterea căreia a fost învinuit, intensitatea și periodicitatea suferințelor cauzate urmare a procedurilor la care a fost supus, atât de ordin psihic cât și moral, acestea fiind de o profunzime și intensitate suficientă pentru a impune Statul la acordarea unor despăgubiri bănești pentru recuperarea prejudiciului moral cauzat, însă într-un quantum mai mic decât cel determinat de prima instanță.

Quantumul compensației prejudiciului moral cauzat reclamantului trebuie să fie într-un raport proporțional gradului de suferințe psihice și morale, cum și gradului în care reputația acestuia a fost lezată, gradului de vinovăție al autorului prejudiciului, cât și cu măsura în care această compensare va aduce satisfacție victimei, fiind luat ca reper acțiunile și măsurile penale efectuate în privința lui, perioada și intensitatea restricțiilor și atentări la drepturile și libertățile fundamentale, cum și însăși perioada menținerii acestuia în cadrul procedurii penale.

Prin urmare, instanța de apel a constatat că suma de 100000 lei dispusă spre încasare reprezintă o sumă excesivă, aceasta urmând a fi micșorată până la suma de 20000 lei, aceasta fiind rezonabilă și echitabilă, acordând o despăgubire utilă și suficientă, compensatoare pagubelor de ordin moral cauzat persoanei vizate, această despăgubire corespunzând și criteriilor de despăgubire stabilite de CtEDO prin jurisprudența sa.

La 02 august 2021 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că soluția instanței de apel în sensul adoptat rezultată din interpretarea greșită a prevederilor legale ce guvernează raportul juridic litigios și circumstanțele probatorii ale dosarului.

Mai mult ca atât, a invocat că, instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material și a apreciat arbitrar poziția participanților la proces și a probelor anexate la dosar.

La 06 august 2021 prin intermediul oficiului poștal, Toporovschi Semion, reprezentat de avocatul Cireș Isae a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului s-a indicat că instanța de apel a micșorat cuantumul despăgubirii acordate de prima instanță la 20 000 de lei, fără a motiva această soluție, prin prisma art.11 din Legea nr.1545 din 25.02.1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și a art.1423 Cod civil.

A relatat Toporovschi Semion, reprezentat de avocatul Cireș Isae că suma de 20 000 de lei este una derizorie în raport cu circumstanțele tragerii reclamantului la răspunderea penală ilegală și condamnare la privarea de libertate cu executare ilegală.

Conform art.434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 01 aprilie 2021 și expediat participanților la proces la 08 iunie 2021 (f.d.190).

Prin urmare, cererile de recurs declarate la 02 august 2021 și 06 august 2021, se consideră depuse în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 07 septembrie 2021 Procuratura Generală a depus referință și a solicitat respingerea recursului depus de Toporovschi Semion, reprezentat de avocatul Cireș Isae, cu aprecierea la discreția instanței de recurs a cererii de recurs depuse de Ministerul Justiției.

Examinând temeiurile recursurilor completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

În conformitate cu art.432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al din Codul de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține

că reieșind din prevederile art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de recurenți nu pot duce la admisibilitatea recursului, or, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

În acest context este de menționat faptul că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt. Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Abordarea recurenților, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursurilor nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea acestuia ca fiind admisibile.

Prin prisma jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererile de recurs declarate de Ministerul Justiției și de Toporovschi Semion, reprezentat de avocatul Cireș Isae.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursurilor ca fiind admisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursurile declarate de Ministerul Justiției și de Toporovschi Semion, reprezentat de avocatul Cireș Isae se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru